
Informiranost srednjoškolske populacije Zagrebačke županije o Europskoj Uniji

ĐANA LUŠA*

Sažetak

Polazeći od želje da se ispita stav srednjoškolske populacije prema EU, kao i stupanj njihove informiranosti o Uniji koje Hrvatska teži postati punopravnim članom, te o procesima kojih su svakodnevno svjedoci, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu Zagrebačke županije proveo je anketno istraživanje o poznavanju EU u sedam srednjih škola na području Zagrebačke županije.

Analiza rezultata provedenog anketnog istraživanja o povijesti nastanka, funkcioniranju i suvremenim procesima u Europskoj Uniji ukazuje na neadekvatan i neprilagođeni obrazovni program trenutku u kojem se Hrvatska nalazi, tj. trenutku našeg nastojanja za ulaskom u EU.

Ključne riječi: Europska Unija, istraživanje, srednjoškolska populacija, informiranost

Peto, do sada najveće proširenje Europske Unije obilježilo je 2004. godinu. Tim povijesnim svibanjskim proširenjem EU postala je bogatija za deset novih zemalja članica i više od 70 milijuna novih stanovnika. Od iznimne važnosti je i činjenica da je od deset novoprimitljenih čak osam bivših socijalističkih zemalja iz Istočne Europe, čime je konačno prevladana politička podjela Europe na istočni i zapadni dio. Međutim, gospodarska podjela na one razvijene zapadne i nerazvijene novopridošle tranzicijske zemlje (zemlje "novih demokracija"), čija ukupna vrijednost GDP-a iznosi manje od 10% GDP-a europske patnaestorice, u dogledno vrijeme ostaje nepremostiva.

*

Đana Luša, studentica poslijediplomskog studija Međunarodni odnosi na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Ulaskom u 2005. godinu Europska Unija suočila se s još jednim krucijalnim izazovom – kojim se uvode temeljne pomjene u Uniji i funkcioniranju njezinih institucija – prihvaćanjem prvog Ustava, čiji je nacrt predstavljen na summitu u Rimu u srpnju 2003. godine nakon šesnaest mjeseci rada Konvencije o budućnosti Europe u okviru 14 radnih grupa. Zagovornici Europskog ustava tvrde da je pitanje Ustava zapravo pitanje same Europske Unije, kojim se 'grabi' krupnim koracima prema političkoj uniji građana i država, reformi funkcioniranja glavnih institucija, promjeni identiteta Unije koja će se transformirati u državu a time i ograničavanju nacionalnog suvereniteta država članica.

Nakon što su čelnici zemalja EU u listopadu 2004. potpisali Ugovor kojim se definira Ustav Europske Unije, Europski parlament je premoćnom većinom 12. siječnja izglasao nacrt Ustava, kojeg da bi stupio na snagu moraju ratificirati svih 25 zemalja članica.

Jedan od ključnih elemenata Ugovora o Ustavu je pojednostavljenje strukture Europske Unije na način da jedan tekst, tj. Ugovor o Ustavu, postaje temelj Unije zamjenjujući današnji kompleksni sistem temeljen na nekoliko ugovora. Drugi važan aspekt Ugovora o Ustavu odnosi se na reviziju institucionalnog okvira. Nadalje, predviđen je i napredak u području postizanja slobode, sigurnosti i pravde (tj. u suradnji u pravosuđu i unutarnjim poslovima), te u zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici, premda se u vanjskoj politici, sigurnosti i obrani zadržavaju međuvladini postupci odlučivanja.¹

Važno je istaknuti da je velik broj država članica odlučio pristupiti ratifikaciji Ustava tek nakon provedenog općeg referenduma, što dodatno usporava sam proces stupanja na snagu. Ustav su do sada ratificirale Mađarska, Slovenija, Austrija, Njemačka, Grčka, Litva, Slovačka, Italija, te Španjolska i Luksemburg.²

S mnogo nestrpljenja i strahovanja iščekivao se referendum u Francuskoj zakazan za 29. svibnja 2005. Ispitivanja javnog mnijenja ukazivala su na to da sve više Francuza ima namjeru reći NE Europskom ustavu, a kao glavni argumenti istaknuti su gubitak velikog dijela suvereniteta, novo širenje Unije – posebice moguće primanje Turske i Ukrajine u članstvo (u Ustavu se navodi da svaka zemlja, ako zadovoljava osnovne demokratske, pravne i tržišne standarde, te zemljopisno pripada europskom kontinentu, može biti primljena u EU), smanjivanje utjecaja Francuske u europskom bloku, te visoke stope nezaposlenosti.³

1

Ksenija Brigljević, Ugovor o Ustavu za Europu u: Weidenfeld i Wessels (ur.); *Europa od A do Ž, priručnik za europske integracije*, Zaklada Konrad Adenauer u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb 2005., str. 339.

2

Španjolska i Luksemburg o Ustavu su odlučivale na općem referendumu.

3

Vidi detaljnije u: Francuska pred referendumom o Ustavu, *Euroscope*, Institut za međunarodne odnose, god. 14, br. 77, travanj 2005.

Uskoro se pokazalo se da su strahovi bili opravdani jer je Francuska, zemlja pokretač ideje stvaranja Europske Unije, na referendumu održanom 29. svibnja većinom glasova odbacila Europski ustav, šokirajući time čelnike u Bruxellesu. Njen primjer slijedili su i Nizozemci, koji su na referendumu 1. lipnja sa 62% glasova također rekli NE Ustavu. Nije se dugo trebala čekati ni odluka Blairove vlade o nepočinjaju s pripremama za raspisivanje referenduma.

Takav ishod otvara brojne sumnje i pitanja o budućnosti same europske integracije. Postoji nekoliko mogućih razloga za koje mnogi smatraju da stoje iza francuskog i nizozemskog NE Europskom ustavu, koje još uvijek odzavanje glasno u mislima političkog vodstva tih dviju zemalja. Jedan od njih je da sami građani nisu bili dovoljno upoznati sa tekstom Ustava i promjenama koje bi on uveo u pogledu funkcioniranja Europske Unije. Političke elite u Francuskoj i Nizozemskoj nisu se potrudile na vrijeme pokrenuti otvorenu raspravu kojom bi približile pozitivne strane Ustava svojim građanima. U Francuskoj je Chirac bio u potpunosti uvjeren da će Ustav proći na referendumu, čime je njegova politika na nacionalnom i europskom planu trebala dobiti još veći zamah. Slično raspoloženje vladalo je i u nizozemskom političkom vrhu. Naime, nakon referenduma u Francuskoj, Nizozemski premijer Jan Peter Balkenende bio je uvjeren u uspjeh referenduma izjavivši "da je francusko NE pružilo još više razloga za nizozemsko DA".

Kao razlog za francusko i nizozemsko negativno izjašnjavanje na referendumu pojavljuje se i strah od daljnjeg pogoršanja životnih uvjeta, pada standarda i ekonomskog nazadovanja koje bi nastupilo sa svakom novom promjenom u Europskoj Uniji. Takvo razmišljanje prisutno je još od posljednjeg proširenja, kada je postojao strah od priliva jeftine radne snage sa istoka koja će preplaviti zapadne zemlje i domaćem stanovništvu oduzeti radna mjesta.⁴

Međutim, kao najznačajniji razlog francuskog i nizozemskog NE javlja se nedostatak demokratske rasprave i dijaloga između političke elite i građana Europe. U procesu jačeg integriranja i daljnjeg širenja Europske Unije kao da je zaboravljen glas naroda, pravo naroda da suvereno odlučuje o svojoj sudbini. Europski ustav ipak unosi značajne promjene u funkcioniranje institucija EU-a, sustav glasovanja, definiranje nadležnosti Unije u odnosu na države članice, koje nisu prošle na referendumu gdje su posljednju riječ imali upravo građani. Nakon neuspjeha referenduma u Francuskoj i Nizozemskoj i fijaska Europskog vijeća 16. i 17. lipnja 2005. na kojem nije postignuta suglasnost oko proračuna za razdoblje od 2007. do 2013. očito je da kriza u EU prisutna, samo se postavlja pitanje najefektivnijeg reagiranja na nju. Rješenje leži upravo u demokratiziranju procesa odlučivanja, uključivanju građana u raspravu o budućnosti Europe, otvorenom dijalogu, nezanemarivanju stavovova građana, te približavanju planiranih promjena široj europskoj javnosti.

4

Vidi detaljnije u: Radovan Vukadinović: EU nakon odbijanja Ustava, *Le monde diplomatique*, Masmédia, godina II, broj 7, srpanj 2005.

Spomenuti događaji unose strah među zemlje kandidatkinje⁵ i aspirantice za članstvo u EU da će nastupiti razdoblje u kojem će se najveći dio energije usmjeravati na rješavanje unutrašnjih pitanja, pitanja funkcioniranja same Unije, što bi buduće proširenje moglo gurnuti u "drugi plan". Posebno je taj strah prisutan u Hrvatskoj, kojoj je nakon dobivanja pozitivnog mišljenja i stjecanja statusa kandidata za članstvo u EU odgođen datum za započinjanje pregovora zbog nepotpune suradnje sa Haškim sudom.⁶

Radovan Vukadinović donosi nekoliko stavova vezanih uz buduće širenje Europske Unije. Prema jednom od njih bilo bi besmisleno širiti krug novih zemalja članica u fazi kada se neki osnovni problemi EU ne mogu zajednički riješiti. U takvim uvjetima jasno je da će proširenje biti i dalje predmet sporova i nesuglasica među zemljama članicama. Pragmatični bi promatrači pak mogli ustvrditi, kako piše Vukadinović, da će neuspjeh oko Ustava birokraciju u Bruxellesu upravo usmjeriti na točku proširenja EU, jer u nedostatku mogućnosti postizanja kompromisa oko bitnih pitanja – Ustava i proračuna – Bruxelles bi mogao temu proširenja uzeti kao glavnu odrednicu svog budućeg djelovanja. Tu se sada javljaju oprečni stavovi u pogledu brzine proširenja – dugotrajni pregovori ili brzo proširenje bez zastoja.

A kakvo je uistinu raspoloženje hrvatske javnosti prema EU otkriva telefonsko istraživanje Večernjeg lista provedeno na uzorku od 900 građana 26. i 27. svibnja 2005. Rezultati ukazuju na činjenicu da je podrška EU pala, te da samo 42,4% građana nasuprot 44,3%, podupire ulazak Hrvatske u EU. Indikativan je i podatak da je postotak neopredjeljenih građana 13,2%.

Godinu dana prije, rezultati devetog vala istraživanja stavova građana Hrvatske o EU kojeg je u lipnju 2004. godine provelo Ministarstvo europskih integracija u suradnji s GfK Centrom za istraživanje tržišta imali su ipak pozitivniji predznak, međutim treba naglasiti da je istraživanje provedeno prije odgode utvrđivanja datuma za započinjanje pregovora. 51% građana (istraživanje je provedeno na reprezentativnom uzorku od 1000 stanovnika, dob 15+ godina) izjasnilo se za pridruživanje Hrvatske EU, 39% protiv a 10,2% bilo je neopredijeljeno. Samo šest mjeseci prije rezultati osmog vala istraživanja ukazivali su na to da 72,4% ispitanih građana podupire ulazak Hrvatske u EU. Važno je istaknuti da su više nego prije građani bili zabrinuti za probleme u gospodarstvu (71%) i djelomičan gubitak samostalnosti (68%), te da samo 40% građana smatra da ima dovoljno pravih informacija o EU.

5

Trenutno četiri zemlje imaju status kandidata za članstvo: Bugarska, Hrvatska, Rumunjska i Turska.

6

Hrvatska je podnijela zahtjev za punopravno članstvo u EU 21. veljače 2003. godine u Ateni. U srpnju 2003. upućen joj je tzv. Upitnik Europske komisije. Nakon što je RH u listopadu 2003. godine predala odgovore na Upitnik, Europska komisija je donijela pozitivno mišljenje o hrvatskom zahtjevu za članstvo. Na lipanjskom zasjedanju Europskog vijeća iduće godine Hrvatskoj je dodjeljen status kandidata za punopravno članstvo. 13. prosinca 2004. ministri vanjskih poslova EU odlučili su da bi pregovori o pristupanju Hrvatske EU mogli početi u proljeće 2005, uz uvjet da Hrvatska u potpunosti surađuje sa Međunarodnim sudom za ratne zločine u Haagu, da bi 16. ožujka 2005. odgodili početak pregovora, zbog nepotpune suradnje. Novi datum nije određen, ali vrata EU ostala su i dalje otvorena za Hrvatsku.

Polazeći od želje da se ispita stav srednjoškolske populacije prema EU, kao i stupanj njihove informiranosti o Uniji koje Hrvatska teži postati punopravnim članom, te o procesima kojih su svakodnevno svjedoci, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu Zagrebačke županije proveo je anketno istraživanje o poznavanju EU u sedam srednjih škola na području Zagrebačke županije.

Anonimo je anketirano po 50 učenika (ukupno 350) iz srednjih škola: Vrbovec, Sv. Ivan Zelina (gimnazijski razredi), Strukovna škola Velika Gorica, Samobor (gimnazija), Zaprešić, Dugo Selo i Ivanić Grad. Ispitivanje je izvršeno u svibnju 2005. godine, nakon što je Hrvatskoj odgođeno određivanje datuma za započinjanje pregovora s EU.

Anketni upitnik sadržavao je 17 pitanja od kojih 15 općih vezanih uz povijest i funkcioniranje EU, te dva vezana uz Hrvatsku i EU. Kod 16 pitanja ispitanici su birali jedan od tri ponuđenih odgovora, dok je jedno pitanje nudilo dva moguća odgovora. Vrijeme za ispunjavanje ankete nije bilo ograničeno.

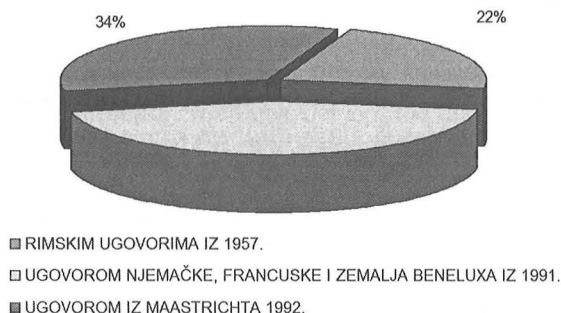
Analiza rezultata upitnika vezanog uz poznavanje Europske Unije

Velika većina ispitanih srednjoškolaca znala je da je Europska Unija organizacija najrazvijenijih zemalja Europe s ciljem političkog, gospodarskog i sigurnosnog ujedinjavanja Europe. (Gimnazija Samobor 100% točnih odgovora, SŠ Sv. Ivan Zelina 98%, SŠ Zaprešić 82%, SŠ Ivanić Grad 97%, SŠ Velika Gorica 96%, SŠ Vrbovec 100%, SŠ Dugo Selo 92%). Zanimljivo je istaknuti da 10% srednjoškolaca iz Zaprešića i 6% iz Dugog sela smatra da je EU Unija za obnovu zemalja Europe.

Slično stanje bilježimo i kod pitanja gdje je sjedište EU. Između ponuđenih Pariza, Zuricha i Bruxellesa za Bruxelles su se odlučili: Gimnazija Samobor 98% učenika, SŠ Sv. Ivan Zelina 94%, SŠ Zaprešić 82% (čak 10% ispitanika nije zaokružilo bilo koji od ponuđenih odgovora), SŠ Ivanić Grad 98%, SŠ Velika Gorica 98%, SŠ Vrbovec 98%, SŠ Dugo Selo 100%.

Zalazeći s pitanjima dublje u poznavanje povijesnih činjenica vezanih uz nastanak EU dobiveni su slijedeći rezultati: 88% učenika Gimnazije Samobor, 44% SŠ Sv. Ivan Zelina, čak 92% SŠ Zaprešić, 70% SŠ Ivanić Grad, 90% SŠ Velika Gorica te 60% učenika SŠ Dugo Selo nije upoznato s činjenicom da je EU nastala ugovorom iz Maastrichta 1992. Ohrabruje podatak da je čak 86% učenika SŠ Vrbovec točno odgovorilo na postavljeno pitanje.

Zbrojimo li odgovore na to pitanje dobivene u svim školama dobivamo slijedeće rezultate: 22% ispitanih smatra da je EU nastala Rimskim ugovorima iz 1957., čak 44% zaokružilo je ugovor Njemačke, Francuske i zemalja Beneluxa 1991. kao točan odgovor, a samo 34% anketiranih učenika zna da je EU nastala Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine. (vidi grafikon br. 1)

GRAFIKON BR. 1. *Europska Unija nastala je*⁷

Između Vijeća Europe, Europske ekonomske zajednice, te Europskog fonda za ugljen, drvo i čelik trebalo je izabrati preteču EU. Za Europsku ekonomsku zajednicu odlučilo se 38% učenika Gimnazije Samobor, 64% SŠ Sv. Ivan Zelina, 28% SŠ Zaprešić, 62% SŠ Ivanić Grad, 38% SŠ Velika Gorica, 76% SŠ Vrbovec, te 40% učenika SŠ Dugo Selo.

Postotak točnih odgovora na pitanje koliko članica danas broji EU kreće se od 50% (SŠ Zaprešić) pa sve do 98% (SŠ Vrbovec).

S činjenicom da je EMU monetarna Unija dijela zemalja EU upoznat je slijedeći postotak učenika: 46% Gimnazija Samobor, 54% SŠ Sv. Ivan Zelina, 14% SŠ Zaprešić, 63% SŠ Ivanić Grad, 32% SŠ Velika Gorica, 64% SŠ Vrbovec, te 44% SŠ Dugo Selo.

Pitanje što je CARDS izazvalo je velike dvojbe među ispitanicima pa su znatni postotci zabilježeni kod sva tri ponuđena odgovora. Škole u kojima je veći postotak onih učenika koji su odgovorili da je CARDS program tehničke pomoći EU namijenjen zemljama Zapadnog Balkana su SŠ Dugo selo 44%, SŠ Vrbovec 48%, SŠ Ivanić Grad 53% i SŠ Sv. Ivan Zelina 68%. Činjenica da velik broj ispitanih smatra da je CARDS program EU za znanstvenu suradnju zemalja Zapadnog Balkana ili program EU za suzbijanje kriminala i korupcije na Zapadnom Balkanu upozorava na to da srednjošolci uglavnom nisu upoznati sa programom tehničko-financijske pomoći čiji je Hrvatska korisnik i iz kojeg joj je za razdoblje 2001.-2004. dodijeljeno 255 milijuna eura.

Podatak da su Velika Britanija, Danska i Švedska članice EU koje nisu prihvatile euro smatra točnim 52% učenika Gimnazije Samobor, 86% SŠ Sveti Ivan Zelina, 40% SŠ Zaprešić, 56% SŠ Dugo Selo, 78% SŠ Vrbovec, 72% SŠ Ivanić Grad i samo 28% učenika SŠ Velika Gorica.

7

Anketirano je 350 učenika sedam srednjih škola na području Zagrebačke županije.

Učenicima anketiranih srednjih škola gotovo potpunu nepoznanicu predstavlja pitanje tko čini Trojku EU. Za odgovor da su to bivši, sadašnji i budući predsjednik Vijeća EU opredijelilo se 2% učenika Gimnazije Samobor, 8% SŠ Ivan Zelina, 14% SŠ Zaprešić, 16% SŠ Dugo Selo, 6% SŠ Vrbovec, 4% SŠ Velika Gorica te niti jedan od anketiranih učenika SŠ Ivanić Grad.

Phare je program pomoći EU postsocijalističkim zemljama Europe, odgovor je kojeg je izabrao slijedeći postotak anketiranih učenika: 52% Gimnazija Samobor, 42% SŠ Ivanić Grad, 36% SŠ Ivan Zelina, 32% SŠ Zaprešić, 38% SŠ Dugo Selo, 50% SŠ Vrbovec, te 48% učenika SŠ Velika Gorica.

Da je TACIS program pomoći EU zemljama Zajednice nezavisnih država zna 38% učenika Gimnazije Samobor, 25% SŠ Ivanić Grad, 52% SŠ Ivan Zelina, 30% SŠ Zaprešić, 26% SŠ Dugo Selo, 18% SŠ Vrbovec te 32% učenika SŠ Velika Gorica. Važno je naglasiti da u SŠ Zaprešić 24% učenika nije odgovorilo na pitanje, kao i 8% u SŠ Vrbovec, 7% u SŠ Ivanić Grad, te 6% u SŠ Velika Gorica.

CFSP kao zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku članica EU poznaje 54% anketiranih učenika Gimnazije Samobor i SŠ Ivanić Grad, 72% učenika SŠ Ivan Zelina, 28% SŠ Zaprešić, 52% SŠ Dugo Selo, 42% SŠ Velika Gorica, te 52% učenika SŠ Vrbovec. Ponovno je naglašen broj učenika koji nisu dali odgovor – čak 22% u SŠ Zaprešić.

Kod odgovora na pitanje što je *Acquis communautaire* u SŠ Zaprešić, SŠ Velika Gorica, te SŠ Dugo Selo većina učenika zaokružila je odgovor – najveći rezervoar pitke vode u EU (Francuska). U SŠ Zaprešić ponovno je primjetan veliki broj neopredijeljenih (20%)

Točan odgovor dalo je 50% učenika SŠ Ivan Zelina, 47% učenika SŠ Ivanić Grad, 46% SŠ Vrbovec i Gimnazije Samobor.

Posljednja četiri anketna pitanja odnose se na aktualne procese i podatke vezane uz Hrvatsku i EU.

Sa činjenicom da EU od 1. svibnja 2004. godine broji otprilike 450 milijuna stanovnika upoznat je slijedeći postotak anketiranih učenika: Gimnazija Samobor 48%, SŠ Ivan Zelina 84%, SŠ Zaprešić 44%, SŠ Dugo Selo 42%, SŠ Vrbovec 58%, SŠ Ivanić Grad 30% i SŠ Velika Gorica 38%.

Između ponuđenih odgovora o trajanju predsjedavanja pojedine zemlje EU točan odgovor (6 mjeseci) izabralo je 80% učenika Gimnazije Samobor, 68% SŠ Ivan zelina, 42% SŠ Zaprešić, 40% SŠ Dugo Selo, 78% SŠ Vrbovec, 58% SŠ Ivanić Grad i 42% SŠ Velika Gorica.

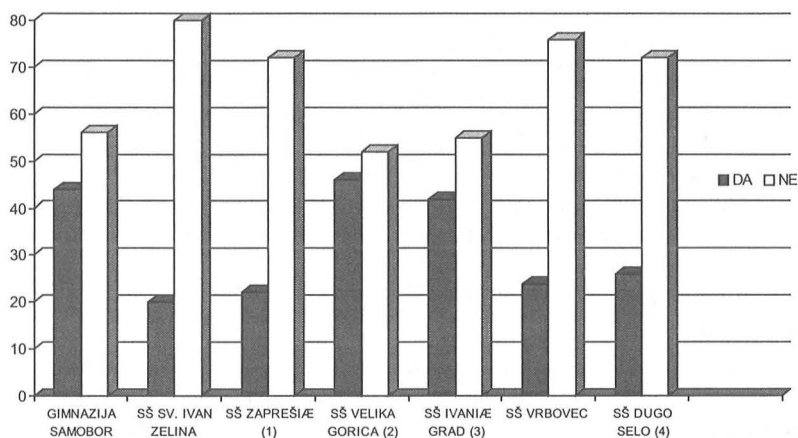
Mnogi anketirani učenici smatraju da Miomir Žužul obnaša funkciju ministra vanjskih poslova i europskih integracija: Gimnazija Samobor 30% anketiranih, SŠ Ivan Zelina 22%, SŠ Zaprešić 28%, SŠ Dugo Selo 32%, SŠ Velika Gorica 36%. Ovakav rezultat mogao bi se objasniti činjenicom da je do nedavno Miomir Žužul bio na čelu Ministarstva vanjskih poslova. Upozoravajuća je pak činjenica da je 32% učenika SŠ Velika Gorica, 16% SŠ Dugo Selo i 22% učenika SŠ Zaprešić među ponuđenim odgovorima izabralo Vesnu Škare Ožbolt.

Posljednje anketno pitanje ujedno je i najindikativnije jer bi u trenutku pada potpore javnosti ulasku Hrvatske u EU, trebalo ukazati na razmišljanja i stavove među mladom populacijom, današnjim srednjoškolcima ali budućim stručnjacima, mladim liderima, te onima koji će jednog dana izravno odlučivati o budućnosti Hrvatske i njenom pristupu euroatlantskim integracijama.

Protiv ulaska Hrvatske u EU izjasnilo se 52% učenika SŠ Velika Gorica, 55% SŠ Ivanić Grad, 56% Gimnazije Samobor, 72% SŠ Dugo Selo i SŠ Samobor, 76% SŠ Vrbovec, te čak 80% učenika SŠ Sv. Ivan Zelina (vidi grafikon br. 2).

Sumiramo li dobivene rezultate i prikažemo li ih u cjelosti, obuhvaćajući time svih sedam anketiranih srednjih škola Zagrebačke županije dobivamo upozoravajuće pokazatelje: čak 66% učenika smatra da Hrvatska ne bi trebala postati članica EU (vidi grafikon br. 3).

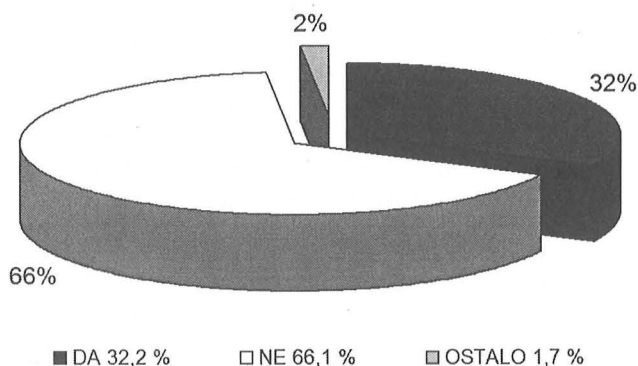
GRAFIKON br. 2. Što mislite treba li Hrvatska biti članica EU?

Napomena: (1) 6% ispitanika izabralo je obje ponuđene mogućnosti; (2) 2% ispitanika nije se izjasnilo; (3) 3% ispitanika nije se izjasnilo; (4) 2% ispitanika izjasnilo se sa "možda"

Na oblikovanje takvog stava među anketiranim srednjoškolcima mogli su utjecati brojni čimbenici. Njihovo izjašnjavanje protiv ulaska u EU može biti odraz stanja u društvu nakon što je donesena odluka o odgodi određivanja datuma za započinjanje pregovora o članstvu u EU. Prema gore predloženim rezultatima ankete njihovo poznavanje osnovnih činjenica i načina funkcioniranja Europske Unije na preniskoj je razini da bi mogli argumentirano izdvojiti prednosti ili nedostatke članstva. Kao uzrok koji se krije iza takvog stava

GRAFIKON br. 3. Što mislite treba li Hrvatska biti članica EU?⁸

ne smijemo nikako zaobići niti strah od gubitka dijela teško stečene suverenosti, kao i strah od gospodarskih teškoća i pada životnog standarda koji bi prema njima nastupio ulaskom u EU. Možda iza svega stoji i iznimna odbojnost prema mogućem scenariju 'usporenog ulaska u EU' koji predviđa da će Hrvatska morati čekati još dogleđno vrijeme za ulazak (do sljedećeg kruga proširenja neće doći dok se ne donese Ustav), te da će članica EU postati zajedno sa ostalim zemljama Zapadnog Balkana.

Istraživanje je ujedno pokazalo da su među anketiranim učenicima srednjih škola o Europskoj Uniji najinformiraniji učenici SŠ Vrbovec koji su imali 65.75% točnih odgovora na anketni upitnik. (vidi tablicu br. 1).

TABLICA br. 1. Informiranost učenika srednjih škola Zagrebačke županije o Europskoj Uniji

NAZIV ŠKOLE	POSTOTAK TOČNIH ODGOVORA
SŠ Vrbovec	65.75%
SŠ Ivan Zelina	64%
SŠ Ivanić Grad	54.5%
Gimnazija Samobor	49.6%
SŠ Dugo Selo	49%
SŠ Velika Gorica	41%
SŠ Zaprešić	37.2%

Zaključak

Analiza rezultata provedenog anketnog istraživanja o informiranosti učenika srednjih škola Zagrebačke županije o povijesti nastanka, funkcioniranju i suvremenim procesima u Europskoj Uniji ukazuje na neadekvatan i neprikladan obrazovni program trenutku u kojem se Hrvatska nalazi, tj. trenutku našeg nastojanja za ulaskom u EU.

Visoki postotak točnih odgovora vezan je isključivo uz najosnovne činjenice i znanja o EU, međutim čim se dublje 'zaviri' ispod površine nastaje velika praznina u znanju i informiranosti srednjoškolaca o procesima kojih smo svakodnevno svjedoci te o funkcioniranju i strukturi samih institucija Unije čiji član želimo u dogledno vrijeme postati.

Nedostatak temeljnih znanja o EU možemo pripisati činjenici da se učeniци srednjih škola prvi put susreću, ali u nedovoljnoj mjeri, sa pojmovima vezanim uz euroatlantske integracije i suvremene procese u međunarodnim odnosima u završnom razredu srednje škole, dok preopsežni i nedovoljno dobro osmišljeni školski programi očito ne potiču interes kod učenika za sustavnije bavljenje tom problematikom. Tome pridonosi i nedovoljna educiranost kao i nemotiviranost dijela profesora u srednjim školama.

Relativno mali postotak srednjoškolaca koji podupiru ulazak Hrvatske u EU (32,2%) reflektira sliku nedavnih događanja na relaciji Hrvatska – EU, odgađanje datuma za započinjanje pregovora, straha od gubitka nedavno stečene suverenosti, nedovoljne informiranosti o prednostima i nedostacima članstva u EU, umora i zasićenja od života u neizvjesnosti i iščekivanju ocjena međunarodne zajednice, ali ponajviše atmosfere koja vlada u hrvatskom društvu i informacija kojima su učenici svakodnevno 'bombardirani' putem medija.

Za Hrvatsku postoji samo jedna opcija, daljnja demokratizacija i prosperitet na svim životnim područjima. Bez obzira na to koliko će sam proces približavanja EU trajati Hrvatska ima zacrtan svoj put i mjesto u obitelji slobodnih, demokratskih i modernih država Europe.

Kako ne bi jednog dana doživjela NE na referendumu o pitanju ulaska u EU, Hrvatska bi trebala posebnu pozornost posvetiti obrazovanju mladih ljudi, pripremiti ih kvalitetno za procese koji su pred nama, osmisliti školske programe koji bi im pružali svakodnevne informacije vezane uz suvremene međunarodne odnose i mjesto koje Hrvatska zauzima u njima. Potrebno je uložiti i dodatne napore u stvaranje otvorene debate o svim krucijalnim pitanjima i dijaloga na relaciji građani – političko vodstvo.

Takav pristup predstavljao bi dugoročno isplativo ulaganje jer ti mladi ljudi, danas srednjoškolci, za nekoliko godina priznati stručnjaci i mladi lideri nosit će sudbinu Hrvatske u svojim rukama i odlučivati izravno o njenom uključivanju u euroatlantske integracije.

Literatura

- Lidija Čehulić, Hrvatska studentska populacija i euroatlantske integracije, *Međunarodne studije*, god. II, br. 3, Politička kultura, Zagreb, 2002.
- Nensi Radulović, Što donosi prvi ustav Europske Unije?, *Međunarodne studije*, god. IV, br. 1, Politička kultura, Zagreb, 2004.
- Radovan Vukadinović, EU nakon odbijanja Ustava, *Le Monde diplomatique*, godina II, broj 7, Masmedia, srpanj, 2005.
- Radovan Vukadinović, Proširenje EU – dosezi i upiti, *Međunarodne studije*, god. IV, br. 2, Politička kultura, Zagreb, 2004.
- Euroscope*, god. 14, br. 77, Institut za međunarodne odnose, Zagreb, travanj 2005.
- Peto proširenje Europske Unije:2004*, Ministarstvo europskih integracija, Zagreb, 2004.
- Ljerka Mintas-Hodak (ur.), *Uvod u Europsku Uniju*, MATE d.o.o., Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta – Centar za europske studije, Zagreb, 2004.
- Weidenfeld i Wessels (ur.); *Europa od A do Ž, priručnik za europske integracije*, Zaklada Konrad Adenauer u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, 2005.
- Katarina Ott (ur.), *Pridruživanje Hrvatske Europskoj Uniji – ususret izazovima pregovora*, treći svezak, Institut za javne financije i Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, 2005.
- Bernard Cassen, Za demokratski promijenjenu Europu, *Le Monde diplomatique*, godina II, broj 7, Masmedia, srpanj, 2005.
- André Bellon, Glasujte dobro, oni će obaviti ostalo, *Le Monde diplomatique*, godina II, broj 7, Masmedia, srpanj, 2005.
- Davor Rodin, Quo vadis EU, *Le Monde diplomatique*, godina II, broj 7, Masmedia, srpanj, 2005.
- Večernji list*, 31. svibnja 2005.
- Jutarnji list*, 7. lipnja 2005.
- Vjesnik*, 30. svibnja 2005.
- Internet stranica Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija – <http://www.mei.hr/>*

Summary

Wishing to question the high school population attitude toward the EU, as well as the level of their knowledge about the Union that Croatia wants to be a member state, and processes they witness daily, Administrative Department for Education, Culture, Sport and Technical Culture of Zagreb County has conducted research about the EU covering seven high schools in Zagreb County area.

The research's result analysis about history, function and contemporary processes in the EU shows that the education system is inadequate and not adjusted to the moment of Croatia's effort to become a member of the EU.